

Σχόλια στο «Κατά Ιωάννην» (2) - Ο αγαπημένος μαθητής, το πανάκριβο μύρο και η ανάσταση του Λαζάρου

Τα θέματα του τίτλου είναι τρεις διαφορετικές καταστάσεις, αλλά θα δούμε πόσο ωραία δένουν στα σενάρια του ευαγγελίου αυτού. Καθίστε αναπαυτικά και απολαύστε την συμπλοκή των ιστοριών αυτών μαζί με άλλες που έχουμε από το παρελθόν.

Η αναφορά του “Μαθητοῦ ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς” γίνεται σε κάποια εδάφια προς το τέλος του *Κατά Ιωάννην* ευαγγελίου και αξίζει να ασχοληθούμε λίγο για να καταλάβουμε κάτι από τον τρόπο που δημιουργήθηκαν τα *Ευαγγέλια* και τον σκοπό που επιτελούσαν.

Στις προηγούμενες δύο δημοσιεύσεις είδαμε, στην πρώτη την δομή και τα βασικά στοιχεία του ευαγγελίου, και στη δεύτερη τις σημαντικές αντιφάσεις που εμπεριέχει το ίδιο το κείμενο ή και λιγότερο σε συνδυασμό με τα άλλα *Συνοπτικά ευαγγέλια*. Εδώ θα ασχοληθούμε με την αναφορά στον “αγαπημένο μαθητή”, που είναι κάτι καινούργιο στην *Καινή Διαθήκη* και θα αναρωτηθούμε για το ποιός μπορεί να ήταν αυτός και γιατί.

Υπενθυμίζω κάτι που πρέπει να έχουμε υπόψη μας στην μελέτη των χριστιανικών κειμένων:

Οι πρώτες αναφορές που υπάρχουν και οι παλαιότερες είναι οι 7 γνήσιες επιστολές του Παύλου που γράφηκαν κοντά στα μέσα του πρώτου αιώνα με μηδαμινές πληροφορίες για έναν επίγειο και ιστορικό Ιησού. Την έλλειψη αυτή προσπαθεί να καλύψει το *Κατά Μάρκον* που φαίνεται να κυκλοφορεί μετά μια γενιά και μετά φυσικά από την καταστροφή της Ιερουσαλήμ. Επειδή όμως έχει καταφανή λάθη αφού δεν γνωρίζει τη γεωγραφία ακόμα και τα ήθη της περιοχής βγαίνουν το *Κατά Ματθαίον* και το *Κατά Λουκάν*, που αντιγράφοντας το *Κατά Μάρκον*, προσπαθούν να το διορθώσουν αλλά και να το εμπλουτίσουν, τονίζοντας επιπλέον τις θεϊκές ιδιότητες του Ιησού. Το *Κατά Ιωάννην* έρχεται στο τέλος και παίρνει στοιχεία από όλα τα προηγούμενα για να φτιάξει μια δική του ιστορία με έναν πλήρη θεό Ιησού προϋπάρχοντα του κόσμου.

Ο Αγαπημένος Μαθητής φέρεται από τον συγγραφέα ή τους συγγραφείς του (υπάρχει ένα πληθυντικός στην αναφορά), ως η πηγή του κειμένου στο τέλος της προσθήκης. Ένα επιπλέον ερώτημα είναι αν ο Αγαπημένος Μαθητής στις 5 φορές που αναφέρεται, υπήρχε εκεί και πριν την προσθήκη του τελευταίου κεφαλαίου και αν ναι, αν έχουμε όλο το αρχικό κείμενο, και μήπως σε αυτό αναφερόταν το όνομά του, αν και το ευαγγέλιο αυτό μάλλον θέλει να υπονοεί συχνά περισσότερα από όσα γράφει .

Η επίσημη εκδοχή της Εκκλησίας είναι ότι ο Αγαπημένος Μαθητής ήταν ο Ιωάννης του Ζεβεδαίου και για τον λόγο αυτό το ευαγγέλιο έχει την ονομασία “Κατά Ιωάννην”. Το περίεργο είναι ότι ο συγκεκριμένος Ιωάννης δεν αναφέρεται ούτε μία φορά στο κείμενο αυτό, εκτός από το τέλος του και εκεί έμμεσα, μαζί με τον αδερφό του ως «γιοί του Ζεβεδαίου» όχι πάντως ονομαστικά, που κάνει την θεώρηση αυτή χλωμή. Ίσως να υπάρχει μια αδιόρατη ζήλια μεταξύ του Αγαπημένου Μαθητή και των Ζεβεδαίων.

² ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ **οἱ τοῦ Ζεβεδαίου** καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 21:2.

Με το θέμα αυτό ασχολήθηκε ο Richard Carrier σε αυτή του την ομιλία με αφορμή την οποία γίνεται και αυτή η παρουσίαση και στην ουσία μας ξεκαθαρίζει κάποια πράγματα που θα δούμε λίγο αναλυτικότερα εδώ, με ό,τι σχετικές πληροφορίες

έχουμε.

Αρχικά να θυμηθούμε από την προηγούμενη δημοσίευση ότι το *Κατά Ιωάννην* δεν κάνει πλήρη καταγραφή και παρουσίαση των μαθητών και σε κάποιες περιπτώσεις αναφέρεται αόριστα, όπως «αυτός ο μαθητής που είχε γνωριμία με τον αρχιερέα», ή το επίσης αόριστο και «άλλοι δύο μαθητές». Μέσα σε αυτή την αοριστία έχουμε και τον “Αγαπημένο Μαθητή” για τον οποίον θα γίνει μια ενδιαφέρουσα και βάσιμη όπως θα δούμε υπόθεση.

Περιεχόμενα

1. Τα κείμενα για τον Αγαπημένο

- 1.1. Πρώτη φορά αναφοράς στο Δείπνο
- 1.2.. Στον Σταυρό κατά την Σταύρωση
- 1.3. Με τη Μαγδαληνή στον άδειο τάφο
- 1.4. Αν θα πεθάνει ή όχι

2. Η ανάσταση του Λαζάρου

- 2.1 Οι αδερφές Μάρθα και Μαρία
- 2.2 Το παράλογο της αναφοράς

3. Περί του μπάνιου με το πανάκριβο μύρο

4. Ο Νέος με το σεντόνι

5. «ὄν ἡγάπα»

6. Ποιός τελικά είναι ο Λάζαρος;

7. Επίλογος

1. Τα κείμενα για τον Αγαπημένο

**Ας ξαναδούμε πρώτα τι γράφει
το ίδιο το κείμενο για αυτόν:**

1.1. Πρώτη φορά

αναφοράς στο **Δείπνο**

Πρώτη φορά που αναφέρεται ο Αγαπημένος είναι στον γνωστό Δείπνο ο οποίος ως γνωστόν σε αυτό το ευαγγέλιο δεν είναι Μυστικός, παρά την διάθεση της Τέχνης όπως στην εικόνα να τους ταυτίζει, αφού δεν είναι ο πασχαλιάτικος δείπνος του Πάσχα των Συνοπτικών αλλά ένα απλό δείπνο της παραμονής:

²³ ἦν δὲ ἀνακείμενος εἰς ἓκ τῶν

*μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ
τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς·*

*²⁴νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος
πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ
λέγει.*

*²⁵ἀναπесῶν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ
στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ·
Κύριε, τίς ἐστιν; **13:23-5***

**Διαπιστώνουμε μια ιδιαίτερη
σχέση αγάπης ὥστε να
βρίσκεται στον κόλπο δηλαδή
τελικά στην αγκαλιά του Ιησού.
Δεν θα ασχοληθώ με πιθανές
ερωτικές προεκτάσεις που**

γεννιούνται όταν το διαβάζει κανείς αυτό, αλλά έχει ενδιαφέρον το είδος αυτής της μεγάλης οικειότητας και αγάπης που ο Ιησούς, δεν φαίνεται να έδειξε στους άλλους μαθητές.

1.2. Στον Σταυρό κατά την Σταύρωση

Ας δούμε το κείμενο:

²⁶Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὄν

*ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ·
Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου,*

*²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδου ἡ
μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς
ῥαυρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν
εἰς τὰ ἴδια. 19:26-27*

**Εδώ είναι η γνωστή φράση που
υπάρχει μόνο στο *Κατὰ Ιωάννην*.
Στα άλλα αναφέρονται διάφορες
Μαρίες κοντά στον σταυρό,
αλλά ποτέ η μητέρα του Ιησού
και κάποιος μαθητής ακριβώς
από κάτω ώστε να
επικοινωνούν. Φυσικά αυτό
εντείνει την αγάπη και**

οικειότητα μεταξύ τους για να του αποδώσει την ευθύνη της μητέρας του.

1.3. Με τη Μαγδαληνή στον άδειο τάφο

Είναι η γνωστή ιστορία σύμφωνα με την οποία η Μαγδαληνή διαπίστωσε χαράματα του Σαββάτου τον άδειο τάφο:

²τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς

Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦσαν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν

³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.

⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον

⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν

6 ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,

7 καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.

8 τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὃ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν·

9 οὐδέπω γὰρ ἤδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **20:2-9**

**Θυμίζω τις ενδιαφέρουσες
ασυμφωνίες με όλα τα άλλα
Συνοπτικά στο ποιος πήγε στον
τάφο και διαπίστωσε τον άδειο
τάφο, τι είδε και ποιους
ειδοποίησε (Γρίφοι της
Ανάστασης). Εδώ έχουμε την
εκδοχή του *Κατά Ιωάννην*, που
φυσικά δεν ταυτίζεται με κανένα
προηγούμενο, αλλά δεν είναι
αυτό το θέμα μας τώρα. Ο
Αγαπημένος είναι αυτός που
φθάνει πρώτος τρέχοντας, και
είναι αυτός που μπαίνει
δεύτερος στον τάφο, αλλά
πιστοποιεί τελικά το τι έχει**

συμβεί.

1.4. Αν θα πεθάνει ή όχι

Τέλος έχουμε το περίεργο και βασανιστικό ερώτημα, αν θα πεθάνει ή όχι ο Αγαπημένος Μαθητής, πριν ακριβώς από το τέλος του κειμένου:

²⁰ ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ

**στηθος αὐτοῦ καὶ εἶπε· Κύριε,
τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε;**

**²¹ τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ
Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί;**

**²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
τί πρὸς σέ; σύ ἀκολουθεῖ μοι.**

**²³ ἐξηλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητῆς
ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ
οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι
οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' Ἐὰν
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
τί πρὸς σέ;**

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητῆς ὁ

*μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ
γράφας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι
ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.
21:20-24*

**Άλλη μια καινοτομία του
συγκεκριμένου ευαγγελίου που
έχει ενδιαφέρον. Εκτός από τον
πληθυντικό που ίσως
αντιστοιχεί στους συγγραφείς
και την πληροφορία ότι το
κείμενο υποτίθεται ότι
στηρίζεται σε γραπτὰ ή σε
μαρτυρία του μαθητή αυτού, μας
βάζει να αναρωτιόμαστε για
ποιον λόγο μπορεί να μην**

πεθάνει ο Αγαπημένος και τίθεται τέτοιο θέμα;

Αλλά και η ιδιαίτερη αυτή εύνοια έχει ενδιαφέρον. Μια εύνοια μάλιστα προσωπική που δεν πρέπει να απασχολεί τους άλλους μαθητές.

Με μια απλή αναζήτηση μπορούμε να διαπιστώσουμε εύκολα στο κείμενο ότι δεν υπάρχει άλλη τέτοια προτίμηση του Ιησού σε κάποιον, εκτός από μία περίπτωση που χρησιμοποιείται η ίδια ακριβώς ορολογία, δηλαδή «ὄν ἡγάπα» ή

« ὄν ἐφίλει» και αυτή είναι όταν τον ενημερώνουν για την βαριά αρρώστια και τον επικείμενο θάνατο του Λαζάρου. Ας δούμε τα σχετικά:

2. Η ανάσταση του Λαζάρου

Η επίμαχη φράση είναι:

***«Κύριε, ἴδε ὄν φιλεῖς ἀσθενεῖ».
11.3.***

Στην συνέχεια αυτό το επιτείνει

ο συγγραφέας, διευρύνοντάς το σε όλη την οικογένεια:

«ἤγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον».

Η εισαγωγή του κεφαλαίου αυτού είναι για γέλια:

¹ Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

² Ἦν δὲ Μαριὰμ ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς

*πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς,
ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.*

Ήταν κάποιος Λάζαρος που ήταν και ασθενής από την Βηθανία, που είναι ας πούμε κατά σύμπτωση ή τυχαία και η πόλη η ίδια που κατοικούν Η Μάρθα και η Μαρία που ήταν αδελφές. Η Μαρία είναι αυτή που άλειψε το Κύριο με μύρο πλένοντας τα πόδια του με τα μαλλιά της. Ε λοιπόν αυτή είχε αδερφό τον ασθενή κάποιο Λάζαρο.

Τρία πουλάκια κάθονταν. Ο “τις” δηλαδή ο κάποιος Λάζαρος

ξαφνικά γίνεται αδερφός των αδερφών και μετά μαθαίνουμε ότι είναι και αγαπημένος φίλος του Ιησού.

Εδώ θα κάνουμε μια σύντομη παρέκβαση:

Ποιά είναι η Μάρθα και η αδερφή της Μαρία;

2.1 Οι αδερφές Μάρθα και Μαρία

Δεν αναφέρονται ούτε στο Κατά Μάρκον που είναι πρώτο, ούτε στο Κατά Ματθαίον. Αναφέρονται όμως μέχρι στιγμής μόνο στο Κατά Λουκάν:

³⁸Εγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

³⁹καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ.

⁴⁰ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἶπε οὖν αὐτῇ ἴνα μοι συναντιλάβηται.

⁴¹ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· 42 ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. Λου 10:38-41

Η «κώμην τινά» που είναι και αυτή κάποια πόλη, είναι προφανώς αδιευκρίνιστη και δεν αναφέρεται κανένας αδελφός, ούτε καμιά ιδιαίτερη αγάπη του Ιησού για τις αδελφές ή τον πιθανό αδερφό τους. Το μόνο στοιχείο οικειότητας που έχουμε είναι η Μαρία που καθόταν κοντά στα πόδια του Ιησού. Οι αδελφές αυτές δεν ξαναεμφανίζονται στην συνέχεια και η σκυτάλη περνάει στο Κατά Ιωάννην που είναι αυτό που τις παραλαμβάνει και τις σχετίζει με τον Λάζαρο ως αδερφές του, αλλά και την Μαρία σαν τη γυναίκα που θα αναλάβει πλέον την ιστορία με το μύρο.

2.2 Το παράλογο της αναφοράς

Το θαύμα της ανάστασης του Λαζάρου έχει επίσης πολύ ενδιαφέρον, αφού όπως μας λέει το κείμενο:

⁴⁴καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

**Ίσως η
πρώτη
απεικονιση
του Ιησού.
3ος αι.**

**Δηλαδή ΕΞΗΛΘΕ σαβανωμένος
με σεντόνια και με δεμένα τα
πόδια και τα χέρια του με ταινίες
με το σουδάριο να έχει**

**καλυμμένο το κεφάλι, και αφού
εξήλθε μόνος του χωρίς
προφανώς να βλέπει αν και
δεμένος, τότε είπε ο Ιησούς να
τον λύσουν, άρα τα χέρια και τα
πόδια ήταν ακόμα δεμένα όταν
εξήλθε. Για φανταστείτε το λίγο.
Πως σηκώθηκε από την
οριζόντια θέση σε κάθετη και
εξήλθε και εμφανίστηκε έξω από
τον τάφο στο κοινό δεμένος και
χωρίς να βλέπει; Ίπτατο;
Σερνόταν; Πηδούσε στις μύτες;
Με άλλον τρόπο; Περπατώντας
πάντως δύσκολο, όση φαντασία
και να έχει κανείς. Για**

περισσότερες παραλογίες στα θαύματα διαβάστε εδώ.

Ας επανέλθουμε όμως στο θέμα μας, που είναι η ιδιαίτερη αγάπη αυτή την οποία ο Ιησούς αναφέρεται να δείχνει για τον Λάζαρο, φυσικά και για τις αδερφές του Λάζαρου η μία από τις οποίες θα δείξει αντίστοιχα την δική της αγάπη με το γνωστό μπάνιο με το μύρο, αλλά και για τον Αγαπημένο Μαθητή.

Ο Λάζαρος είναι καινούργιος χαρακτήρας, δεν τον είδαμε σε κανένα Συνοπτικό. Συμμετέχει

επίσης στο δείπνο που δίνεται λίγες μέρες μετά την ανάστασή του στο σπίτι του, σε ένα ενδιαφέρον επεισόδιο που σε αυτό περιλαμβάνεται και το γνωστό μπάνιο με το πανάκριβο μύρο για χάρη του οποίου θα κάνουμε άλλη μια παρέκβαση:

3. Περί του μπάνιου με το

πανάκριβο μύρο.

Είναι μια γνωστή ιστορία που αντιγράφεται από ευαγγέλιο σε ευαγγέλιο με αξιοσημείωτες διαφορές:

Στο *Κατά Μάρκον* το πρώτο και στο *Κατά Ματθαίον* το δεύτερο όπως φαίνεται ευαγγέλιο που το αντιγράφει, το μπάνιο με το πανάκριβο μύρο γίνεται στο ίδιο χωρίο στην Βηθανία, γίνεται όμως στο σπίτι κάποιου Σίμωνος του λεπρού:

*έν Βηθανία, έν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος
τοῦ λεπροῦ Μαρ. 14:3*

*⁶Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου έν
Βηθανία έν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
λεπροῦ,*

*⁷προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ
ἀλάβαστρον μύρου Ματ 26.6-7*

**Αντίθετα στο *Κατά Λουκάν* η
ιστορία αυτή αλλάζει και
μεταφέρεται πολύ νωρίτερα και
όχι πάντως στην Ιουδαία αλλά
στην Γαλιλαία. Γίνεται επίσης
μετά από την ανάσταση του γιου**

της χήρας στην Ναΐν. (Η Ναΐν βρίσκεται κοντά στα νότια σύνορα της Γαλιλαίας με την Σαμαρεία, λίγο νοτιότερα από την υποτιθέμενη τότε και σύγχρονη πλέον Ναζαρέτ) και χρονικά επίσης λίγο πριν από το ταξίδι στην λίμνη που ηρέμησε τα κύματα, τέλος διαδραματίζεται στην οικία ενός φαρισαίου που επίσης συμπτωματικά λεγόταν Σίμων:

³⁷ *καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει ἣτις ἦν ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ*

**Φαρισαίου, κομίσασα
ἀλάβαστρον μύρου Λου 7:37**

**Στο Κατά Ιωάννην όμως το
συμβάν αν και γίνεται με βάση
το Κατά Μάρκον στην Ιουδαία
(Βηθανία), αλλάζει τον Σίμωνα
τον Λεπρό σε...Λάζαρο. Το γιατί
θα το δούμε στην συνέχεια.**

**¹Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν
τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν,
ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς,
ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.**

**²ἔποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον
ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ**

*Λάζαρος εἷς ἦν τῶν
συνανακειμένων αὐτῷ. ³ ἢ οὖν
Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου
νάρδου πιστικῆς πολυτίμου,
ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ.
Ιωα 12:1*

**Όσο για την γυναίκα που είναι
τελείως ανώνυμη και χωρίς
κάποια ιδιότητα στους δύο
πρώτους, στο Κατά Λουκάν αν
και πάλι ανώνυμη, μετατρέπεται
σε γνωστή στον περίγυρο ως
αμαρτωλή, υπονοώντας ότι ήταν
πόρνη, ενώ ταυτόχρονα και πάλι
σε διάκριση με τα άλλα, το μύρο**

το φέρνει η ίδια και έτσι δεν τίθεται το θέμα του πόσο πολύ και ακριβό ήταν και αν διαμαρτυρήθηκε ο Ιούδας μόνο, ή όλοι οι μαθητές, ή κάποιοι. Τέλος στο *Κατά Ιωάννην* αυτή αντικαθίσταται από την Μαρία την αδερφή της Μάρθας και του Λαζάρου. Αχταρμάς.

Για τον Ιούδα και την σχέση του με το συμβάν έχουμε αναφερθεί εδώ: «Περί του Ιούδα και της προδοσίας του».

Ας έρθουμε τώρα σε ένα άλλο ενδιαφέρον συμβάν που ίσως

έχει κάποια σχέση με την ανάσταση του Λαζάρου και γενικά το θέμα μας.

4. Ο Νέος με το σεντόνι

Να θυμίσω εδώ σχετικά μια άλλη ιστορία που καταγράφει το *Κατά Μάρκον* για έναν μυστηριώδη ημίγυμνο νέο με το σεντόνι που τελικά αμέσως μετά τη σύλληψη έφυγε γυμνός. Ένα ανεξήγητο και περίεργο συμβάν που

**χάνεται μέσα στην καταγιριστική
ροή των εξελίξεων της σύλληψης
του Ιησού:**

***51* Καὶ εἷς τις νεανίσκος
ἠκολούθησεν αὐτῷ,
περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ
γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτόν οἱ
νεανίσκοι.**

***52* ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα
γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν. *Μαρ*
14:51-52**

**Εδώ η ανεπίσημη αλλά μοναδική
ἀποψη των εκκλησιαστικῶν,
εἶναι ὅτι ο νέος αὐτός εἶναι ο**

ίδιος ο ευαγγελιστής Μάρκος. Φυσικά πλέον γνωρίζουμε ότι το κείμενο δεν το έγραψε κανένας ευαγγελιστής και το συμβάν είναι ούτως ή άλλως περίεργο. Το *Κατά Μάρκον* ως γνωστόν είναι ανώνυμο, γράφηκε πριν από το τέλος του πρώτου αιώνα, μετά πάντως από την καταστροφή της Ιερουσαλήμ μακριά τοπικά και χρονικά από την περιοχή και την εποχή που αναφέρει και έχει μεγάλα λάθη στην γεωγραφία του και δεν υπάρχει καμμία ένδειξη ότι γράφηκε από αυτόπτη μάρτυρα.

Γιατί έχει αυτό το συμβάν του νέου ενδιαφέρον; Γιατί φαίνεται να υπήρχε κάτι το σχετικό στο καλούμενο και *Απόκρυφο του Μάρκου* ένα κείμενο που υποτίθεται ότι ήταν το αρχικό ευαγγέλιο που περιελάμβανε όλο το γνωστό μας *Κατά Μάρκον* και μέσα σε αυτόν, όλη την ίσως πικάντικη ιστορία του νέου με το σεντόνι και που με βάση τις κατηγορίες των καρποκρατιανών το κομμάτι αυτό διαγράφηκε και έλεγε πολλά και διάφορα, αλλά υπήρχε ένα αντίγραφο του φυλαγμένο

**στην εκκλησία της Αλεξάνδρειας
που ο Κλήμης βρήκε και
διάβασε.**

**Το τι λέει το κομμάτι αυτό κατά
τον Κλήμη Αλεξανδρείας, έχει
μεγάλο ενδιαφέρον:**

**«Μια νέα ζούσε με τον
αγαπημένο της αδελφό στη
Βηθανία (ενδιαφέρουσα
σύμπτωση) και ο νέος πέθανε.
Περνώντας λοιπόν ο Ιησούς
στην πορεία του προς τα
Ιεροσόλυμα πέφτει στα πόδια
του η νέα και οι μαθητές την
επιτημούν, αλλά ο Ιησούς**

οργισμένος πήγε με την νέα στον κήπο που ήταν ο τάφος και εκεί βγήκε βοή μεγάλη και ο Ιησούς ο ίδιος κύλισε την πέτρα και μπήκε στον τάφο, βρήκε τον νεανία και τον σήκωσε. (δηλαδή τον ανέστησε). Ο δε νεανίας αγάπησε τον Ιησού. Έμειναν δε στην οικία του πλούσιου νεανία και μετά έξη ημέρες τον προέτρεψε και το βράδυ ο νεανίας τυλιγμένος μόνο με το σεντόνι του, έμεινε μαζί με τον Ιησού για μια νύκτα ολόκληρη μόνοι τους, διότι του edίδασκε το μυστήριο της βασιλείας».

**Ακολουθεί η πορεία του Ιησού
πέραν του Ιορδάνου και
προσθέτει ο Κλήμης τα εξής:**

*το δε γυμνος γυμνω και ταλλα
περι ων εγραψας ουκ
ευρισκεται· μετα δε το· και
ερχεται εις ιεριχω επαγει
μονον· και ησαν εκει η αδελφη
του νεανισκου ον ηγαπα αυτον
ο ιησους και η μητηρ αυτου και
σαλωμη και ουκ απεδεξατο
αυτας ο ιησους.*

**Δεν αξίζει σχολιασμού όλο αυτό
που μας φέρνει στη φαντασία,**

αλλά κάτι μας δείχνει. Ένα σενάριο που μοιάζει υπερβολικά με την ανάσταση του Λαζάρου και την ιδιαίτερη σχέση του Ιησού με αυτόν.

5. «ὄν ἡγάπα»

Επανερχόμαστε στο θέμα μας. Μήπως τελικά ο συγγραφέας θέλει να μας πει ότι ο Αγαπημένος Μαθητής δεν ήταν άλλος από τον ίδιο τον Λάζαρο, με τον οποίον αντικατέστησε όπως είδαμε τον Σίμωνα;

Στην πραγματικότητα και με βάση πάντα το *Κατά Ιωάννην*, ο Λάζαρος είναι ο μοναδικός που θα καταλάβαινε αμέσως τί σήμαιναν τα άδεια σουδάρια και σεντόνια στον τάφο, γιατί τα είχε ζήσει ο ίδιος βιωματικά, άρα ήταν και ο κατάλληλος για να το πιστοποιήσει. Δεν είναι τυχαίο που τον βάζει να τρέξει και στο τέλος να καταλάβει και να πιστέψει ότι έγινε ανάσταση.

Είναι επίσης ο μοναδικός που έχει ήδη πεθάνει και αναστηθεί, άρα η ερώτηση αν θα πεθάνει

πλέον, δηλαδή στην ουσία αν θα ξαναπεθάνει, έχει μια λογική για να τεθεί από τους άλλους μαθητές, αφού ήδη γνώρισε υποτίθεται τον θάνατο και αναστήθηκε. Είναι ο μοναδικός άνδρας που επίσης ο Ιησούς αγαπούσε ιδιαίτερα, όπως ακριβώς και τον Αγαπημένο Μαθητή. Μάλιστα η ιδιαίτερη αγάπη του αυτή και το μέλλον του Αγαπημένου δεν έπρεπε να απασχολεί ή να αφορά τους άλλους μαθητές, ήταν κάτι εκτός της μαθητείας τους. Μια ιδιαίτερη προσωπική σχέση. Το

αν πήρε την ιδέα από το *Απόκρυφο του Μάρκου* πάνω στην οποία το προσαρμοσε, νομίζω ότι είναι καταφανές.

6. Ποιός τελικά είναι ο Λάζαρος;

Στα προηγούμενα *Ευαγγέλια* είπαμε ότι δεν αναφέρεται η Ανάσταση του Λαζάρου ούτε φυσικά ο Λάζαρος, τουλάχιστον

ο Λάζαρος αυτός που αναστήθηκε στο *Κατά Ιωάννην*. Υπάρχει όμως όπως τονίζει και ο Richard Carrier, καταγεγραμμένος ένας ακόμα Λάζαρος και το ενδιαφέρον είναι ότι ο συγκεκριμένος ΔΕΝ πρόκειται να αναστηθεί. Το γιατί θα το δούμε στην συνέχεια, και αυτός εμφανίζεται μόνο σε μια παραβολή του *Κατά Λουκάν*, ας την δούμε λίγο:

19 **Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ’**

ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλκωμένος ²¹καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

²²ἔγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. ²³καὶ ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς

ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν
βασάνοις, ὄρᾳ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ
μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς
κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς
φωνήσας εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ,
ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος,
καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
ταύτῃ. ²⁵ εἶπε δὲ Ἀβραάμ,
Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες
σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου,
καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά·
νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ

ὄδυνᾶσαι. ²⁶καὶ ἐπὶ πᾶσι
τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν
χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως
οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν
πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

²⁷εἶπε δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ,
ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ πατρός μου, ²⁸ἔχω γὰρ
πέντε ἀδελφούς, ὅπως
διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν
τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

²⁹λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι
Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας·

ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ ἢ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.

³¹ εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται. Λου 16:19-31

Ἔχουμε λοιπόν ένα φανταστικό πρόσωπο στην παραβολή του Λάζαρο, που υπηρετεί ἢ τέλος πάντων τρέφεται ἀπὸ τα ἀποφάγια του πλούσιου και ζει

στην φτώχεια και την ανέχεια, ο δε πλούσιος τον αγνοεί απαξιωτικά. Αφού πεθάνουν και οι δύο, έχουμε μια τελείως διαφορετική εικόνα· Εκεί λοιπόν που καίγεται ο πλούσιος στην Κόλαση, ο Λάζαρος βρίσκεται αντίστοιχα πανευτυχής στην αγκαλιά του Αβραάμ. Ζητάει λοιπόν ο πλούσιος λίγο νερό που φυσικά δεν του δίνεται (τί Κόλαση θα ήταν αφού;), αλλά τελικά του έρχεται η ιδέα και προτείνει να στείλει ο Αβραάμ τον Λάζαρο πίσω, δηλαδή να αναστηθεί, να βρει τα πέντε

αδέρφια του και να τα ενημερώσει να μην κάνουν το ίδιο λάθος με αυτόν. Η αρνητική απάντηση που παίρνει έχει ενδιαφέρον: Αν δεν πεισθούν από τον Μωυσή και τους προφήτες, ούτε και να αναστηθεί κάποιος από τους νεκρούς θα τους πείσει.

Εδώ λοιπόν είναι το ζουμί. Σε αυτό ακριβώς απαντάει το *Κατά Ιωάννην* που έχει προφανώς διαφορετική άποψη. Όπως είπαμε ήδη ο συγγραφέας του δεν έχει και δεν του αρέσουν

καθόλου οι παραβολές, οπότε ζωντανεύει τον Λάζαρο της παραβολής του *Κατά Λουκάν*, τον κάνει πραγματικό χαρακτήρα και επιπλέον τον φέρνει πίσω από τους νεκρούς, τον ανασταίνει πραγματικά για να πείσει τον κόσμο να μετανοήσει, δίνοντας ταυτόχρονα και έναν συμβολισμό για την Ανάσταση του Ιησού, αλλά και την αφορμή για τα γεγονότα του Πάθους, δένοντάς το και με το σχετικό απόκρυφο που εκεί φαίνεται να υπάρχει μια ιδιαίτερη σχέση.

Στην παραβολή είναι ο Λάζαρος στην αγκαλιά του Αβραάμ και είναι ο Αβραάμ αυτός που αποφασίζει ποιος θα πάει στην Κόλαση ή στον Παράδεισο. Στο *Κατά Ιωάννην* που είναι και το πλέον αντισημιτικό ευαγγέλιο, τα πράγματα αλλάζουν και ο Αβραάμ φεύγει από το κάδρο· είναι ο Ιησούς που αποφασίζει μετά θάνατον το ποιος θα πάει που, και ο υποτιθέμενος αληθινός Λάζαρος αναπαύεται στην αγκαλιά του Ιησού.

7. Επίλογος

Ας φανταστούμε λίγο τους ελάχιστους χριστιανούς της εποχής που γράφηκε το *Κατά Ιωάννην*, μάλλον στην πρώτη με δεύτερη δεκαετία του δεύτερου αιώνα. Είχαν ήδη διαβάσει ή ακούσει αρκετές ιστορίες περί του Ιησού και διάφορα συμβάντα, τόσο από τα γνωστά μας τρία *Συνοπτικά*, όσο και από τα *Απόκρυφα* που κυκλοφορούσαν και αυτά σαν κανονικά φυσικά και έρχεται ένα

καινούργιο που τέτοιες ιστορίες τις δένει και τις ολοκληρώνει. Έτσι όλα κάτι θυμίζουν από τα προηγούμενα και τώρα αποκτούν περισσότερο νόημα.

Στην ουσία, από ότι φάνηκε παραπάνω, ο συγγραφέας του *Κατά Ιωάννην* πήρε την ιστορία από το *Απόκρυφο του Μάρκου*, την ιστορία με τις δύο αδερφές την Μάρθα και την Μαρία από το *Κατά Λουκάν*, αλλά και την ιδέα της παραβολής του Λάζαρου από το ίδιο ευαγγέλιο και τα συνδύασε μαζί με την

γνωστή ιστορία της γυναίκας με το μύρο στο σπίτι του Σίμωνα. Τα έκανε όλα μαζί μια εύπεπτη και αξιοπρεπή (σε σχέση με το απόκρυφο) λογοτεχνική πραγματικότητα σε δύο σχεδόν συνεχόμενα επεισόδια κάνοντάς τους οικογένεια, αντιστρέφοντας όμως τελείως το νόημά της παραβολής. Αλλάζει παλιές ιστορίες, τις παντρεύει, κάνοντας καινούργιες με διαφορετική θεολογία.

Ο επινοημένος χαρακτήρας Λάζαρος από ό,τι φαίνεται

βοηθάει επιπλέον στην άμεση κατανόηση της Ανάστασης και δημιουργεί απορίες στους συμμαθητές του αν θα ξαναπεθάνει, παίρνει την θέση του Αγαπημένου και τέλος καθορίζεται και σαν η πηγή του κειμένου, που σημαίνει ότι το *Το Κατά Ιωάννην*, θα έπρεπε να λέγεται “Κατά Λάζαρον”.

Ελπίζω να καταλάβετε ότι μιλάμε για ενδιαφέρουσες μεν λογοτεχνικές αλχημείες, αλλά με μόνο σκοπό την θρησκευτική προπαγάνδα και τελικά τίποτα

το αληθινό ή το πραγματικό.

Φιλίστωρ